

ที่มา : เทคโนโลยีการเกษตร

ผู้เขียน : สุรเดช สดคมขำ

กรมการข้าว เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (นาแปลงใหญ่) ซึ่งถือเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ที่มีเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศเข้ามามีส่วนร่วม โดยปัจจุบันมีจำนวนนาแปลงใหญ่ทั้งสิ้น 1,902 แปลง ครอบคลุมพื้นที่ 2,433,172 ไร่ เกษตรกร จำนวน 175,647 ราย ในพื้นที่ 71 จังหวัด

คุณจุลมนี ไพฑูรย์เจริญลาภ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการผลิตข้าว กรมการข้าว กล่าวว่า กรมการข้าวได้ส่งเสริมการทำนาแบบแปลงใหญ่ เพื่อต้องการให้เกษตรกรรายย่อยมารวมกลุ่มกันผลิตรวมกันขาย เพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต เพิ่มอำนาจการต่อรอง นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

จากผลการดำเนินงาน ตั้งแต่ ปี 2558 จนถึงปัจจุบัน พบว่า เกษตรกรกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ มีความพึงพอใจในการรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันภายใต้ระบบนาแปลงใหญ่ ทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งขึ้นในด้านการจัดการเพาะปลูกให้มีรายได้เพิ่มขึ้น อีกทั้งการรวมกลุ่มทำให้เกิดประสิทธิภาพทั้งด้านการผลิต การตลาด โดยเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น 1,326 บาท ต่อไร่ โดยปีแรกเพิ่มขึ้น 115 บาท ต่อไร่ ปีที่ 2 เพิ่มขึ้น 1,211 บาท ต่อไร่ เป็นผลมาจากผลผลิตข้าวที่เพิ่มขึ้น 17.50% ขณะที่ต้นทุนการผลิตลดลง 19.02% ปี ส่งผลให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่ต่างพอใจในผลลัพธ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ในปี 2562 กรมการข้าว มีเป้าหมายส่งเสริมระบบนาแปลงใหญ่เพิ่มขึ้นอีก 40 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ปลูกข้าวของแต่ละจังหวัดทั่วประเทศ รวมทั้งถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการข้าวอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาศักยภาพการผลิตข้าวของสมาชิกนาแปลงใหญ่ให้เข้าสู่ระบบการผลิตข้าวที่เหมาะสมตามมาตรฐาน GAP ครอบคลุมแปลงแบบ 100 เปอร์เซ็นต์ เพื่อยกระดับคุณภาพข้าวให้เป็นที่ต้องการของตลาด เกิดการเชื่อมโยงตลาดหรือต่อยอดแปรรูปข้าวเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ สร้างมูลค่าเพิ่มและรายได้ที่ดีขึ้นให้กับเกษตรกร นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง ทำให้เกิดความยั่งยืนในที่สุด

คุณปรีชา กิมกง ประธานกลุ่มนาแปลงใหญ่ข้าวเกษตรคุณภาพห้วยยางโพนผลิตเมล็ดพันธุ์ จังหวัดราชบุรี เล่าว่า กลุ่มนาแปลงใหญ่ห้วยยางโพนฯ เริ่มดำเนินการ ปี 2560 มีสมาชิก 50 ราย พื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด 1,157 ไร่ แบ่งเป็นผลิตเมล็ดพันธุ์ 355 ไร่ ข้าวส่งให้โรงสี 709 ไร่ ด้วยความรู้ความชำนาญในการผลิตเมล็ดพันธุ์ ประกอบกับได้รับการถ่ายทอดความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้สมาชิกกลุ่มนาแปลงใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจ การร่วมมือกันบริหารจัดการผลผลิต โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพการผลิตให้มีมาตรฐานและปลอดภัยมากขึ้น ซึ่งขณะนี้นาแปลงใหญ่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP เกือบครบ 100% ทั้ง GAP เมล็ดพันธุ์ และ GAP ข้าว ยังขาดอีกไม่กี่แปลงกำลังเร่งผลักดันให้สมาชิกพัฒนาให้ผ่านการรับรองให้ครบทุกแปลง เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค

โครงการนาแปลงใหญ่เป็นโครงการที่รัฐบาลต้องการให้ชาวนาเข้มแข็ง โดยเน้นให้เกิดการรวมกลุ่มกันผลิต รวมกันขาย ซึ่งแต่ก่อนชาวนาต่างคนต่างปลูก ต่างคนต่างขาย ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง และยิ่งโดนกดราคา พอชาวนามารวมตัวกันเป็นกลุ่ม ทำให้มีอำนาจต่อรองมากขึ้น อีกทั้งเมื่อรวมกลุ่มกันทางหน่วยงานที่จะเข้ามาสนับสนุนก็ทำงานง่ายขึ้น เมื่อเกษตรกรมีความรู้ มีเทคโนโลยีช่วยสนับสนุน มีตลาดรองรับ ก็ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

ด้าน คุณบรรพต มามาก เลขาธิการกลุ่มนาแปลงใหญ่ไร่มะขาม จังหวัดเพชรบุรี ให้ข้อมูลว่า กลุ่มนาแปลงใหญ่ไร่มะขาม เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปี 2559 สมาชิก 49 คน พื้นที่ 756 ไร่ มาถึงวันนี้ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนสมาชิกมีความมั่นคงทางอาชีพ สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพมาตรฐาน GAP Seed และมีข้าว GAP ทั่วไปที่ทำ

MOU ร่วมกับโรงสี มีตลาดรับซื้อแน่นอน จุดเด่นของกลุ่มคือ ผลิตเอง ขายเอง พัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง โดยเน้นผลิตข้าวพันธุ์ที่ผู้บริโภคนิยม คือ พันธุ์ปทุมธานี 1 และไรซ์เบอร์รี่ เน้นขายตรง ลดการพึ่งพาทายนอก อย่างเมื่อก่อนพึ่งโรงสี 100 เปอร์เซ็นต์ แต่ในเวลานี้ตอนนี้ลดเหลือเพียง 40 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น และที่เหลืออีก 60 เปอร์เซ็นต์ เป็นการพึ่งพาตนเอง โดยมีเมล็ดพันธุ์ข้าวและข้าวสารจำหน่ายภายใต้แบรนด์ของตนเองคือ “รอยยิ้มชาวนา” รวมทั้งยังได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวต่างๆ เช่น ชาข้าว ครีมอาบน้ำข้าว สบู่ข้าวหอม สบู่ข้าวไรซ์เบอร์รี่ โจ๊กปลายข้าว เป็นต้น

จากตัวอย่างความสำเร็จการรวมกลุ่มของพี่น้องชาวนาในการบริหารจัดการผลผลิตและทำตลาด
ร่วมกัน ก่อให้เกิดความยั่งยืน เพียงแค่ทุกคนร่วมมือกัน เชื่อมั่นว่าอาชีพชาวนาที่เป็นกระดูกสันหลังของ
ชาตินี้ก็จะมั่นคงสืบไป